

vergadering **C241**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 17 mei 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de rol van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten bij lokale voedselstrategieën – 2589 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanbevelingen over het afzonderen van kalveren – 2511 (2022-2023)	7
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de dreiging van bacterievuur in de fruitsector – 2531 (2022-2023)	10
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Week van de Korte Keten – 2569 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Week van de Korte Keten 2023 en de wisselvallige vraag naar hoeve-producten – 2583 (2022-2023)	12

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de rol van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten bij lokale voedselstrategieën – 2589 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Tijdens de Week van de Korte Keten wordt opnieuw het belang van de band tussen burger en boer benadrukt. Ook in de Vlaamse voedselstrategie gaat een van de vier strategische doelstellingen specifiek over de verbinding van boer en burger.

Een belangrijke partner in het verhaal van de Vlaamse voedselstrategie zijn de lokale besturen. Die hebben zowel bottom-up als top-down voeling met de uitvoering van het voedselbeleid. Die neutrale rol maakt ze een belangrijke strategische speler in het verbinden van de verschillende voedselactoren in een lokaal voedselsysteem. Lokale besturen zijn een belangrijke motor voor de ontwikkeling van de huidige voedselsystemen, vooral met betrekking tot de lokale productie met een sterke stad-platteland relatie, de voedselomgeving, de toeleveringsketens, duurzame inkopen, toegang tot grond, voedingsvoorkeuren en burgerparticipatie waarbij burgers mede-eigenaar worden van het gemeentelijk voedselbeleid. Ze hebben een heel belangrijke rol.

Vlaanderen erkent sinds 2016 de regierol van de lokale besturen en ondersteunde daarom vanuit de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) via een subsidie voor een stafmedewerker lokale voedselstrategie voor de periode 2020-2022. De VVSG faciliteert daarmee de lokale besturen bij het voeren van een transversaal en lokaal circulair voedselbeleid en dat heeft een groot succes gekend. Reeds 151 lokale besturen in Vlaanderen zijn gestart met een lokale voedselstrategie.

De VVSG wordt als een van de partners gezien van de Vlaamse voedselstrategie. Zeker bij deal 9 van deze strategie 'Voedselstrategieën op lokaal, regionaal en provinciaal niveau' heeft de VVSG een expliciete rol te spelen.

Minister, onlangs hadden we hier nog een hoorzitting over voedselstrategieën en de regionale aanpak daarvan. De stafmedewerker van de VVSG was aanwezig. In opvolging van de hoorzitting heb ik contact opgenomen met de verschillende sprekers. Toen werd me gezegd dat ze zich daar niet meer konden mee bezighouden want de subsidie was stopgezet. Het is toch wel vreemd dat er geen verdere ondersteuning komt richting de VVSG. De VVSG ondersteunt dan ook de lokale besturen niet meer voor de opmaak van die lokale voedselstrategieën. In werkelijkheid hebben 151 gemeenten dat, maar vaak is dat nog iets op papier. De uitvoering vraagt natuurlijk nog veel werk. Het bijeenbrengen van partners en het faciliteren blijven heel belangrijk, het werk is zeker niet af.

Wat is de reden dat de VVSG niet langer de financiële middelen krijgt om lokale besturen te faciliteren op het vlak van de voedselstrategie?

Hoe ziet u de uitwerking van deal 9 uit de voedselstrategie als de VVSG hier geen rol meer in kan spelen?

Wat zal er met de vrijgekomen middelen gebeuren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De middelen blijven natuurlijk bestaan voor de voedselstrategie. Ik heb inderdaad een wijziging in het beleid doorgevoerd. Ik heb dat enkele weken geleden in deze commissie gezegd. Een minister mag dat altijd doen. We gaan de subsidie niet verlengen, we gaan de middelen gebruiken om meer in te zetten op korteketenlandbouw en hoevewinkels.

Ik heb geluisterd naar de verschillende presentaties tijdens de hoorzitting in februari over lokale voedselregio's in deze commissie. Ik heb onthouden dat er vooral nood is aan begeleiding op maat voor landbouwbedrijven om hun producten in het dorp en de gemeenten kenbaar te maken. Die begeleiding is vandaag een leemte, daarom heb ik beslist om de middelen op een andere manier te gebruiken. Samenwerking tussen landbouwers kan daarbij helpen, evenals een wervend en ook een landschappelijk verhaal. Ook samenwerking met lokale besturen zoals in de landschapsparken of in LEADER-gebieden (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale) moet worden bekeken.

Mijn diensten bestuderen op dit moment hoe we dat kunnen doen. Het beste is om iemand met kennis van zaken te vinden, die allianties of partnerschappen kan opzetten tussen de lokale besturen, korte keten, landbouwers en hoevewinkels. Iemand die op een intensieve manier de burger of de landbouwer meeneemt voor zo'n samenwerking en zorgt voor logistieke, juridische en andere uitdagingen. Vandaar dat ik denk dat een voedselregisseur een meerwaarde kan bieden.

De uitwerking van deal 9 uit de voedselstrategie gaat ruimer dan alleen de werking van de VVSG. In deze deal wordt samengewerkt om de Vlaamse voedselstrategie naar provincies, steden en gemeenten te vertalen. Partners hierin zijn de Vlaamse administraties, provincies, landbouw- en milieuorganisaties en ondernemers. Zij doen dit allemaal vrijwillig. Ik ga ervan uit dat de VVSG, als belangenbehartiger, kennisdeler en netwerkbouwer van en voor de lokale besturen, haar rol in deze deal zal blijven vervullen.

Uit het marktonderzoek van de VVSG uit 2022 blijkt dat al 62 procent van de gemeenten bezig is met voedselbeleid, één op de vier heeft een lokale voedselstrategie of zet die op. Heel wat lokale besturen willen dus inzetten op een lokaal voedselbeleid.

De meeste van onze steden zoals Hasselt, Antwerpen en Gent hebben al een werking rond lokaal voedsel. In de nieuwe lokale ontwikkelingsstrategieën in het kader van LEADER is lokale voedselproductie één van de drie thema's. Eén op de drie van de Vlaamse gemeenten, 192 om exact te zijn, maken deel uit van een LEADER-gebied en kunnen dus volop inzetten op het uitvoeren en realiseren van hun lokale voedselstrategie. Het is dan ook niet nodig om dubbel werk te verrichten. Er zijn reeds heel wat inspanningen gedaan die daar op verder bouwen. We moeten nu werken aan de effectiviteit zodat die korte keten nog duidelijker in beeld komt. Ik vind het belangrijk dat mensen weten wat ze eten. Er is ergens nog een hiaat. We hebben iemand nodig die partnerschappen smeedt. Onze diensten bekijken hoe we dat op een juiste manier vorm kunnen geven. Het is vooral de bedoeling om de nabijheid van voedsel meer in beeld te brengen. Het is een wijziging of aanpassing van het beleid.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik vind dat een spijtige zaak. Ik denk dat we het eens zijn dat er meer aandacht moet zijn voor de dingen die u opnoemt. De korte keten en de lokale voedselstrategieën zijn belangrijk, ook om opnieuw de verbinding te maken. Dat is belangrijk in de Vlaamse voedselstrategie. Wij vragen vanuit deze commissie en vanuit het parlement via een resolutie dat er meer middelen naar die dingen gaan. Wat u doet, is middelen wegnemen, terwijl ze goed gerendeerd hebben en nog zouden kunnen renderen. U zegt dat u goed geluisterd

hebt naar de hoorzitting hier. U hebt dan toch niet helemaal goed geluisterd, want er werd gesproken over voedselregisseurs maar dan wel op regionaal niveau. Dat wil zeggen dat de regisseur in de verschillende regio's in Vlaanderen zo'n voedselstrategie opzet. De sprekers vroegen zich af of dat voldoende zou zijn, want al die partijen samenbrengen, dat gaat heel veel werk zijn. Eén voedselregisseur op Vlaams niveau zal totaal onvoldoende zijn. U noemt de dingen die u verwacht van de voedselregisseur en dat zijn precies de dingen die de stafmedewerker van de VVSG vandaag doet.

Ik snap het dus eigenlijk niet zo goed. Ik ben blij dat u belang hecht aan de korte keten, maar de beleidswijziging gaat ons niet vooruithelpen. Ik vrees zelfs dat ze ons wat achteruit gaat duwen. We hebben hier straks nog vragen aan de minister van Landbouw over de korte keten. U verwijst naar LEADER, maar dat zijn tijdsgebonden projecten, dat is niet structureel, en dat is juist nodig. Landbouwers die een rol willen spelen in zo'n voedselstrategie en daar heil in zien voor hun verdienmodel, moeten we structureel ondersteunen. Daar is veel meer voor nodig dan vandaag het geval is.

Ik vind het goed dat u geluisterd hebt naar de hoorzitting en dat u iets wilt doen voor de hoevewinkels en de korte keten. Maar ik betreur dat u dat doet door een verschuiving van middelen. Wat we nodig hebben zijn meer middelen, meer ondersteuning, meer inzetten om die lokale voedselstrategieën te ondersteunen en de landbouwers die erin meedraaien. Het is een spijtige zaak, vind ik. Het is echt onbegrijpelijk.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Voorzitter, ik heb een enigszins andere lezing. Ik vind het een goede zaak dat in de bijsturing van het beleid gekozen wordt om de middelen eerder rechtstreeks naar de producent te laten gaan dan naar structuren. Ik denk dat dat ten goede kan komen aan onze landbouwers en producenten die voor lokale productie en verkoop kiezen.

Ik begrijp de bezorgdheid van collega Steenwegen wel. We willen dat de lokale besturen een regierol spelen en mee aan de kar trekken. In die zin was de beleidsondersteuning welkom. Ondertussen zien we op het terrein dat heel veel lokale besturen daar al volop mee aan de slag zijn. U sprak over 191 gemeenten die al een strategie hebben uitgewerkt. Het lijkt me minder zaak om te blijven investeren in beleidsondersteuning op Vlaams niveau van die lokale besturen. Het lijkt me beter om te faciliteren dat die besturen niet allemaal op zich het warm water moeten uitvinden, dat ze van elkaar kunnen leren. We kunnen een soort lerende netwerken, die bij de voorstelling van de voedselstrategieën ter sprake kwamen, stimuleren.

Collega Joosen heeft begin dit jaar een schriftelijke vraag gesteld over de timing van die lerende netwerken. Toen was daar nog geen zicht op. Zijn er daar nog initiatieven gepland zodat lokale besturen van elkaar de goede praktijken kunnen overnemen inzake lokaal voedselbeleid? Dat beleid zou in combinatie met de middelen die rechtstreeks naar de producent gaan, moeten kunnen renderen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, ik ga me niet aan de punctuele vragen wagen. Ik denk dat de vraag van de heer Steenwegen inhoudelijk ondersteund moet worden vanuit de Vlaamse Regering, maar ik vraag me af of dat altijd vanuit de VVSG moet.

Ik ken de VVSG, ik heb nog in het dagelijks bestuur gezeten toen de vereniging nog hoofdzakelijk gefinancierd werd door de gemeentebesturen zelf. Nu doen ze

steeds meer een beroep op Vlaamse subsidies en ik vind dat in alle eerlijkheid een ongezonde situatie. Niet zozeer voor de subsidies, maar wel omdat ze meer en meer de taal gaan spreken van de Vlaamse Regering. De VVSG moet de belangen van de gemeenten verdedigen en niet meepraten met de Vlaamse Regering. Als ze akkoord gaan, moeten ze dat doen, maar als ze niet akkoord gaan, moeten ze daar ook tegen durven ingaan. Natuurlijk, hoe meer een instantie afhankelijk wordt van één bepaalde tak, hoe minder onafhankelijk ze kan werken.

Mijn opmerking gaat niet in op de inhoud van de vraag van de heer Steenwegen, maar wel op heel de werking van de VVSG. Ik doe een oproep aan de hele Vlaamse Regering dat ze eens bekijkt en opsomt wat er allemaal naar de VVSG gaat. Ik denk dat we nogal zouden schrikken over hoeveel subsidies dat gaat en hoe dat gestegen en geëvolueerd is in de loop der jaren. Ik vind dat eerlijk gezegd een heel ongezonde situatie, waar trouwens heel wat kritiek op komt van kleinere gemeenten. Zoals u weet, worden de standpunten van de VVSG zeer sterk bepaald door de grotere gemeenten en minder door de kleinere. Ik doe een oproep aan u, minister, om die boodschap over te brengen aan uw collega's. Dit staat los van de vraag van de collega.

Bart Dochy (cd&v): Minister, als de coronacrisis ons iets geleerd heeft, is het toch wel de volatiliteit van het consumentengedrag. Ik herinner me dat we hier in de commissie zeer enthousiast waren over de boost die de korte keten kreeg in de coronacrisis. Mensen beseften goed hoe belangrijk dichtbij huis is en dergelijke meer. We stellen nu echter vast, spijtig genoeg, dat de sector dat niet heeft kunnen vasthouden. Dat betekent dat het gedrag van mensen toch weer veranderd is.

Ik begrijp de inbreng van de heer Steenwegen die toch wat meer is dan louter en alleen promotie voor de korte keten. Het gaat ook over de ontwikkeling van de lokale voedselstrategieën. Maar de bekommernis vanuit de sector is terecht. Men kan een sector het best van al levendig en krachtig houden op het moment dat de vraag in de markt er is. Hoe kan die vraag gestabiliseerd worden en die stijgende lijn aanhouden? Dat is de bekommernis van heel wat mensen die met de thuisverkoop bezig zijn of overwegen om ermee te starten.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Dochy, dat is inderdaad ook onze vaststelling. De korteketeninkoop van verse groenten, fruit en vlees kreeg een boost tijdens corona. Dat is helemaal teruggevallen. Daarom maken we deze keuze – we hoeven het niet eens te zijn, collega Steenwegen.

Ik ben het wel eens met de kritiek van de heer Vandenhove. De VVSG is al sinds 2016 bezig met dat project. Ik vind dat de resultaten onvoldoende zijn. Dan kun je twee dingen doen: blijven aanmodderen of dat in handen nemen en op een andere manier organiseren. De VVSG zal waarschijnlijk ook goede dingen doen, maar soms doet ze dingen die te ver liggen van het bed van de gemiddelde Vlaming. Ik vraag me soms af wat het allemaal is, wat de Vlaming eraan heeft. Men moet echt wel in de realiteit gaan staan.

Wat ik wil, is dat de mensen in een dorp, gemeente, stad of wijk gewoon lokaal voedsel kunnen kopen. Zo simpel is het gewoon. Dat is het concept. Al sinds 2016 zit dit bij de VVSG, ik vind dat niet goed. Dat is allemaal highbrow, men heeft er geen boodschap aan. Ik wil gewoon de korte keten meer in het vizier brengen. We hebben gezien dat het kan met corona. We moeten die draad weer opnemen. Dat is heel simpel. Lokaal voedsel, dicht bij de burger, hoe gaan we dat doen? Het is mijn beslissing om dat niet meer te doen met de VVSG, de beleidsmaker kan altijd zoiets doen, er komt iets in de plaats. Alle partners hebben daar nood aan, ook de korteketenboer en de burgers. We gaan heel wat partnerschappen sluiten, ook met lokale besturen, maar we doen dat niet met die tussenstructuur van de VVSG.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, natuurlijk mag u keuzes maken, daarvoor bent u minister. Ik wil me niet uitspreken over de rol van de VVSG in dit dossier. U vindt de resultaten onvoldoende, ik veronderstel dat u dat zegt op basis van een evaluatie. Het is misschien goed om die evaluatie te kunnen inzien. Ik begrijp niet zo goed het alternatief dat u voorstelt. U zegt dat het heel simpel is, mensen moeten lokaal kopen. Ze hebben daar wel wat voor nodig. We hebben al hele discussies gehad over de opzet van zo'n systeem zodat mensen de weg vinden en boeren ontzorgd worden. Dat moeten niet allemaal individuele keuzes zijn, ze moeten elkaar kunnen steunen enzovoort.

U spreekt over een voedselregisseur, maar dat is weer een tussenstructuur. Dat is iemand die vanuit het Vlaamse Gewest betaald wordt om precies dat te faciliteren wat de VVSG nu doet. Voor mij moet de VVSG dat niet doen, maar ik vind dit spijtig. We hebben gewoon meer nodig als we willen dat er op dat vlak meer gebeurt. De wens die u uit, dat mensen meer lokaal kopen, delen wij, maar dat zult u niet bereiken door de middelen die schaars zijn, te herschikken. Daar moeten wij met de Vlaamse Regering en op Vlaams niveau gewoon meer middelen tegenover zetten, zodat een aantal wensen die hier en in de plenaire vergadering zijn geuit, ook gerealiseerd worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanbevelingen over het afzonderen van kalveren – 2511 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, een studie van de European Food Safety Authority (EFSA), de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid, liet weten dat kalveren na de geboorte minstens één dag bij de moeder moeten kunnen blijven en zogen. Het liefst zelfs nog langer en dit om het welzijn van de koe en het kalf te beschermen. De band tussen kalf en koe zou pas vanaf de vierde dag tot stand komen. Verder wordt er ook aangeraden om kalveren in groepen van twee tot zeven te zetten in plaats van in aparte kleine hokken. Koeien zijn dan ook kuddedieren. EFSA raadt een ruimte aan van ongeveer 20 vierkante meter met voldoende ligstro waar de kalveren kunnen rusten en spelen.

Eerdere internationale wetenschappelijke onderzoeken uit 2019 en 2020 spraken elkaar nog tegen of het nu goed of slecht is om pasgeboren kalveren direct te scheiden van de moeder. Het merendeel van deze studies bevestigde wel dat het zogen het risico op mastitis vermindert doordat resterende melk in de uier wordt verwijderd door het zogende kalf. Ook bevat het speeksel van het kalf lysozymen die de groei van bacteriën afremmen.

Een latere scheiding heeft dus heel wat voordelen. Niet alleen voor de dieren, ook voor de boeren kan dit een positief verhaal worden en ik wil daarvoor wijzen op de productiviteitsvoordelen van zogende kalveren. Tijdens de zoogperiode produceren koeien minder verkoopbare melk. Maar met de huidige hoge voederprijzen zou het wel eens kunnen dat het economisch voordeliger is voor de boer om het kalf enkele dagen te laten zogen bij de moeder. Zogende kalveren groeien ook sneller. Ook na de zoogperiode blijft het effect positief en blijft het nog maanden aanwezig.

We vernamen van minister Weyts al dat de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn aan de slag is gegaan met een werkgroep over het houden van kalveren. Naast wetenschappers, dierenrechtenorganisaties en dierenartsen zijn ook de landbouworganisaties en de kalversector betrokken. Het advies dat dit jaar nog verwacht wordt zal zeer nuttig zijn voor de bepaling van een standpunt in de discussies die op Europees niveau gevoerd zullen worden begin 2024 wanneer België voorzitter is van de Raad van de Europese Unie.

Wat is uw standpunt tegenover de nieuwste aanbevelingen van EFSA?

Zult u deze aanbevelingen van EFSA in de praktijk trachten om te zetten? Zo ja, hoe zult u dit aanpakken?

Zijn deze studies en aanbevelingen gekend op het terrein? Indien niet, hoe gaat u deze informatie tot in de stallen krijgen?

Wat hebben de eerste overlegmomenten van de werkgroep opgeleverd?

Bent u bereid om eventuele proefprojecten vanuit het departement mee te ondersteunen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Joosen, de rapporten die EFSA op regelmatige basis publiceert, geven een advies op basis van recent wetenschappelijk onderzoek. Dit rapport handelt in het bijzonder over het welzijn van kalveren en de voordelen van het langer bij elkaar houden van koeien met pasgeboren kalveren. Dit rapport doet inderdaad een aantal voorstellen die het welzijn van kalveren kunnen verbeteren.

Vlaamse rundveehouders houden vandaag hun dieren volgens de normen opgelegd door Europese wetgeving, waarbij onze landbouwers heel vaak nog extra inspanningen leveren om het comfort en welzijn van hun dieren te maximaliseren. Uiteraard hebben ze daar alle belang bij. Het is goed dat voortschrijdende inzichten en kennis kunnen leiden tot een beter dierenwelzijn. Zulke rapporten, die vaak een bepaalde invalshoek hebben, zijn daarbij nuttig maar moeten in hun context en vanuit de verschillende relevante perspectieven gebruikt worden.

In het belang van een Europees level playing field is het mijn standpunt om maximaal in te zetten op Europese regelgeving waarbij dit EFSA-rapport meegenomen kan worden om de toekomstige normen te bepalen.

Van zodra deze publicaties en aanbevelingen van EFSA werden gepubliceerd, zijn ze overgenomen door de verschillende vakbladen, beroepsorganisaties en kanalen die zich specifiek richten tot de landbouwsector. Hierbij denk ik bijvoorbeeld aan het Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw (VILT) dat dit rapport al vermeldde op 29 april, net zoals Landbouwleven dat een artikel aan dit rapport wijdde op 27 april.

Op die manier denk ik dat de informatie snel en effectief tot bij de rundveehouders geraakt. Van zodra de aanbevelingen van dit rapport resulteren in wetgeving zullen er vanuit de administratie stappen gezet worden om deze concrete informatie te verspreiden via studiedagen, artikels in de vakpers enzovoort. Uiteraard staat het elke rundveehouder vrij om met bepaalde aspecten uit dit rapport aan de slag te gaan.

Nieuwe initiatieven van onderuit zoals bijvoorbeeld demonstratie- en EIP-projecten (European innovation partnership) kunnen rundveehouders informeren en adviseren.

Op de vraag betreffende de werkgroep verwijs ik graag naar collega Weyts.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, we zijn het erover eens dat de landbouwsector al heel wat inspanningen heeft geleverd om het dierenwelzijn te bevorderen. Ik denk dat we het er ook over eens zijn dat er nog heel wat bijkomende inspanningen zullen nodig zijn. Ook de consument is steeds gevoeliger voor dierenwelzijn bij de overwegingen die hij maakt bij zijn aankopen in de supermarkt.

De aanpassingen voor bedrijven rond dit advies voor kalveren zijn haalbaar en betaalbaar maar de veehouders moeten wel beschikken over de informatie om met het advies aan de slag te gaan. Momenteel is de bedrijfsvoering niet georganiseerd om dit systeem in praktijk te brengen. Maar het zijn kleine aanpassingen die de sector zou moeten doen om eraan tegemoet te komen. Dan is het belangrijk dat het wetenschappelijk onderzoek tot op het terrein komt. En daar stopt het natuurlijk niet, ik denk dat proefprojecten stimulerend zouden kunnen werken. Als een veehouder de implementatie van het systeem bij een collega zou kunnen zien, en zien dat het vruchten afwerpt, kan dat natuurlijk sneller overtuigen om dat ook in zijn bedrijf te doen.

Verder kadert dit in een veel breder debat over dierenwelzijn in landbouwbedrijven. De Raad voor Dierenwelzijn heeft recent nog een advies geschreven over dierenwelzijn in de landbouwsector. We moeten erkennen dat de cijfers daar verontwaardigend zijn. Een op de drie melkkoeien in Vlaanderen loopt mank. Bij bijna alle varkens werd de staart nog gecoupeerd terwijl dit door de Europese regelgeving verboden is. Bijna vier op de vijf vleeskippen had voetzoolletsels. Ik wil daarbij benadrukken dat dat een verantwoordelijkheid is van heel de keten. Dat gaat niet alleen over de landbouwer, de hele keten, tot bij de consument draagt verantwoordelijkheid. Het is ook een verantwoordelijkheid van de Vlaamse minister van Landbouw om dit op te nemen. Dat heb ik vandaag nog niet gehoord. Hoe gaat u hierin een actieve rol opnemen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dierenwelzijn is bij de minister van Landbouw weggenomen. Dat neemt niet weg dat we daar samen met collega Weyts aan willen meewerken. Dat spreekt voor zich. Ook de praktijk- en proefcentra nemen dat op. Ze nemen tal van initiatieven om dat permanent te verbeteren want dat is in ieders belang. Elke veehouder, en u hebt er ongetwijfeld ook al heel veel bezocht, gaat met de allergrootste liefde met zijn dieren om in het belang van het dier en zijn bedrijfsvoering.

Het is een advies en men kan niet alles tot in het kleinste detail implementeren zoals Europa dat ziet. Ik denk dat het belangrijke adviezen zijn waarmee we aan de slag kunnen gaan. We kunnen onze kenniscentra ter zake daarmee aan de slag laten gaan zodat het een meerwaarde kan zijn voor de bedrijfsvoering en het welzijn van onze kalveren.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Het advies van de Raad voor Dierenwelzijn gaat zeker niet over details. Het is echt wel belangrijk dat iedereen in deze commissie het eens doorneemt. Dat is ook in het belang van onze land- en tuinbouwers. Ik herhaal het: ze deden al heel wat inspanningen voor dierenwelzijn en ze zullen er in de toekomst nog moeten doen. Ze staan daar absoluut voor open, de landbouwer is daar echt mee bezig. Het is belangrijk dat we dit ernstig nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de dreiging van bacterievuur in de fruitsector – 2531 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, de fruittelers in Limburg maken zich zorgen over de opkomst van het bacterievuur, vooral tijdens de bloesemperiode. Toen hebt u ook onze mooie streek bezocht. Ik heb u daar incognito gezien, u kwam spieken wat u van Haspengouw kunt overnemen in het Maasland. *(Opmerkingen van minister Jo Brouns)*

Geen probleem.

De Limburgse deputatie klaagt aan dat er geen sluitend wetgevend kader is dat de bestrijding van bacterievuur afdwingt.

Er is wel een meldpunt voor de provinciale aanpak van bacterievuur. Dat kwam er nadat in 2020 de Europese quarantainestatus werd opgeheven en daardoor ook de federale bestrijdings- en onderhoudsverplichting verviel. In 2021 kreeg het provinciaal meldpunt 65 meldingen. In 2022 waren dat slechts drie meldingen. Melden is immers niet verplicht. Op basis van die cijfers zou men kunnen zeggen dat het probleem niet zo actueel is, maar nogmaals, melden is niet verplicht.

Bacterievuur komt vooral voor op niet-onderhouden meidoornhagen. De kosten voor het ruimen van de infectiehaarden neemt de provincie op zich en ze komt ook financieel tussen in de opmaak van een onderhoudsplan. Bacterievuur is gevaarlijk voor de fruitoogst en kan grote oppervlaktes fruitplantages aantasten. Als er bacterievuur wordt vastgesteld, moet het geïnfecteerde plantgoed ter plekke verbrand worden en mag het niet vervoerd worden.

Minister, hebt u zicht op de concrete omvang van het probleem vandaag? De cijfers van de meldingen zijn een beetje in tegenspraak met de reactie van de provincie en enkele fruittelers in de omgeving.

Zijn er concrete plannen om hier iets aan te doen?

De provincie zou graag een herinvoering zien van de meldingsplicht bij bacterievuur. Hoe staat u tegenover dit voorstel? Welke initiatieven zult u nemen hieromtrent? Zult u het gebrek aan regelgevend kader hieromtrent aankaarten op federaal vlak?

Wordt er – in overleg met de betrokken gemeentebesturen – gehandhaafd zodat er geen verdere kaalslag gebeurt op de hoogstamboomgaarden in de streek? Een storm kan de oorzaak zijn, maar zeker bacterievuur wordt vaak als alibi gebruikt om nog gezonde hoogstambomen te rooien. Dat is een randprobleem bij mijn vraag, maar toch een probleem, zeker wat het toeristische aspect van onze regio betreft.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Bij de jaarlijkse officiële controles van telers van planten bestemd voor opplant werden in 2022 vier vaststellingen gedaan van symptomen van bacterievuur. Bij deze vier vaststellingen ging het over meidoorn waarbij de symptomatische planten en de omringende waardplanten werden verwijderd en vernietigd zoals opgelegd in het kader van de verordening plantengezondheid. Drie van deze vaststellingen vonden plaats bij Oost-Vlaamse telers en één vaststelling

situeerde zich bij een Limburgse teler. Het gaat hier om de officiële controles op bacterievuur in het kader van de Europese verordening plantengezondheid.

Het is nog vroeg in het seizoen 2023 en de reële omvang kan nog niet met zekerheid ingeschat worden.

Mijn administratie volgt de situatie op en staat in nauw contact met de provinciale werkgroepen rond bacterievuur, met de meldpunten en het Proefcentrum Fruitteelt vzw (pcfruit).

Sinds de aanpassing aan de Europese regelgeving eind 2019 werden er een aantal acties opgezet, waarvan een aantal in samenwerking met de provincies. De nodige Vlaamse regelgeving werd opgesteld als doel om te beschikken over bacterievuurvrij uitgangsmateriaal voor de teelten van waardplanten.

Daarnaast werd de handhaving versterkt van de regelgeving inzake geïntegreerde gewasbescherming waarin fruittelers, de productievelden van fruit dus, verplicht zijn om besmette planten te vernietigen of de besmetting weg te snoeien. Verder werd meegewerkt aan sensibiliseringsacties naar het bredere publiek, gecoördineerd door de provincies.

Het gevaar van de aanwezigheid van waardplanten in de nabijheid van percelen vraagt in het bijzonder sensibilisering van particulieren. Wij zijn bezig met het opzetten van concrete acties om de gemeenten te ondersteunen.

Op het vlak van de landbouw zelf, wordt bacterievuurgevoeligheid meegenomen bij advies en steun voor nieuwe rassen en voor telers en bij de boomkwekerijen, en wordt de infectiedruk opgevolgd.

Belangrijk bij de aanpak van bacterievuurhaarden is ook de wijze van vernietiging. Aangezien het vanuit fytosanitair oogpunt het best is om het besmette materiaal niet te transporteren, wordt verbranding ter plaatse aangeraden. In Vlaanderen verbiedt het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM) het verbranden in open lucht, maar er is onder meer een uitzondering voor verbranding wegens fytosanitaire redenen. Het kan niet zijn dat die mensen geconfronteerd worden met een GAS-boete. Voor fruit- en boomtelers volstaat het om het tijdstip en de reden voor verbranding bij te houden in een register in het kader van de IPM-reglementering (integrated pest management). Voor particulieren en land- en tuinbouwers actief in andere sectoren is er een expliciete toestemming van de gemeente nodig alvorens men het aangetaste materiaal mag verbranden.

Bij de bestrijding van bacterievuur is op tijd vaststellen en ingrijpen van levensbelang, zeker ook bij particulieren. De provincies hebben een meldpunt en ondersteunen ook particulieren bij problemen met bacterievuur. Bij dezen dus ook een warme oproep: als je bacterievuur vaststelt, aarzel niet om dit snel te melden en in te grijpen. Je beschermt er niet alleen je eigen sierplanten mee, maar ook het belangrijkste productiemiddel van onze fruittelers.

De vroegere algemene meldingsplicht is weggevallen bij het in werking treden van de nieuwe Europese plantengezondheidsregels eind 2019. Een uitzondering vormen de officiële bufferzones voor verzending van plantmateriaal naar gebieden in de EU waar bacterievuur nog niet algemeen verspreid is. Binnen deze bufferzones blijft de federale overheid dus bevoegd en blijven de strenge maatregelen van kracht. In de rest van Vlaanderen wordt de bestrijding van bacterievuur verplicht vanuit de IPM-regels.

Het Departement Landbouw en Visserij staat, naast een tiental beleids-, milieu- en onderzoeksinstellingen en een veertiental gemeenten, in voor het onroerend-erfgoedrichtplan voor de hoogstamboomgaarden in Haspengouw en Voeren. Een

concrete actie voor de landbouwsector is bijvoorbeeld de financiële ondersteuning van boslandbouwsystemen met hoogstamfruitbomen. Naast de bescherming van de professionele teelt, is er ook een belang bij het behoud van de regionale identiteit van hoogstamfruitbomen. Wij zetten ons in voor de bewustwording over de juiste verzorging van bomen in plaats van ze te rooien.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dat laatste verheugt mij enorm, minister. Ik zou u willen uitnodigen om dat eens met zware luidsprekers te komen zeggen bij ons in de regio. Dat is het verschil tussen de praktijk en de theorie.

Als ik het goed begrijp – dank u voor uw antwoord trouwens, u geeft een vrij goed zicht op een actueel probleem –, is de meldingsplicht afgevoerd door een wijziging in de Europese wetgeving. Is het verboden om de meldingsplicht opnieuw in te voeren? Dat is ook een vraag van de provincie. U weet dat ik nogal belang hecht – u trouwens ook – aan het niveau van de provincies. Ik denk dat het geen kwaad kan omdat verplichtingen in de landbouw altijd moeilijk liggen, maar hier is dat alleen in het voordeel van deze belangrijke fruitteeltsector.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het spreekt voor zich dat wij onze administratie de opdracht hebben gegeven om alle mogelijkheden op te lijsten in de strijd tegen bacterievuur. Het opnieuw invoeren van de meldingsplicht moet ik bekijken. Ik weet niet of dat kan binnen de Europese regelgeving.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Week van de Korte Keten – 2569 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Week van de Korte Keten 2023 en de wisselvallige vraag naar hoeveproducten – 2583 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, het is weer zo ver: de Week van de Korte Keten. Jammer genoeg moeten we vaststellen dat verkoop via de korte keten het niet makkelijk heeft gehad het afgelopen jaar. Door verschillende redenen is de groei van tijdens de covidperiode opnieuw weggezaakt. We hebben het er al eerder over gehad. Het gemiddeld budget dat de Vlaming besteedt aan de korte keten is 1,2 procent. Dat ligt lager dan voor corona, en zeker lager dan het budget dat hij besteedde tijdens corona. We zijn er dus niet in geslaagd om de groei vast te houden. Dat was nochtans de intentie die we samen uitgesproken hebben met uw voorgangster. De recente prijsstijgingen spelen daar natuurlijk ook een rol in, maar we moeten ook toegeven dat de steun voor de noodzakelijke opschaling van de korte keten is uitgebleven.

De doelstelling van de Vlaamse Regering is nochtans om het aantal korteketen-verkopers te verhogen van een op de zeven bedrijven tot een op de vijf tegen 2027. We hebben vernomen dat u van oordeel bent dat de korteketenverkopers extra hard geraakt worden door de prijsstijgingen van energie en grondstoffen.

Dat is de reden dat u aankondigt meer middelen te voorzien voor investeringen in de korteketenverkoop. Dat is een goede zaak. Dat steunen wij.

U weet dat we hier een resolutie gestemd hebben over nieuwe verdienmodellen en meer specifiek de korte keten. Daarin werden een aantal aanbevelingen geformuleerd. Ik wil er een paar vernoemen: het opschalen van proefprojecten vanuit kennisinstellingen, zodanig dat ze echt in de praktijk meer toepassing krijgen; het opzetten van gerichte proefomgevingen die ruimte geven om projecten op te zetten, waarbij ze regelluw kunnen werken; structuren ondersteunen die kunnen helpen om de positie van de land- en tuinbouwer als prijszetter in de markt te versterken; samenwerking over de hele keten versterken door de actoren overleg te bieden; de bekendmaking van de lokale productie bij de consumenten verder verbeteren; inzetten op de ontwikkeling van nichemarkten en onderzoeken hoe dergelijke Vlaamse kwaliteitsproducten hogere winstmarges kunnen genereren; een centraal aanspreekpunt uitbouwen; het zoeken naar leefbare businessmodellen; gerichte opleidingen en vormingen; synergieën; de distributie en logistieke professionalisering ondersteunen, enzoverder.

Het is een hele resem aanbevelingen, waar dit parlement via de resolutie aan de Vlaamse Regering vroeg werk van te maken, omdat het allemaal elementjes zijn die moeten helpen om die nieuwe verdienmodellen, en in het bijzonder die rechtstreekse verkoop, te kunnen faciliteren en versterken.

Ik heb voor u een paar vragen, en dat gaat dan over de extra middelen die u voorziet. Over hoeveel gaat het?

Voor welke specifieke aanbevelingen uit die resolutie zult u die inzetten?

Welke initiatieven plant u als antwoord op de aanbevelingen die geen extra middelen krijgen? Wat zult u daar nog voor doen tijdens deze legislatuur?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Collega Steenwegen heeft de vraag goed ingeleid, dus ik zal het wat beknopter houden. We zijn allemaal voorstander van een sterke korte keten, en in de Week van de Korte Keten onderstrepen we dat graag. We hebben er hier in de commissie ook al aan gewerkt, met die resolutie, met een heel aantal aanbevelingen voor de regering. De regering heeft daarop gereageerd met een strategisch plan korte keten, dat onder andere gebaseerd was op een enquête van het Departement Landbouw en Visserij die de moeilijkheden en barrières voor korteketenverkopers detecteerde.

Toch stellen we met zijn allen vast dat de tendens nu dalende is, dat we het toegenomen succes tijdens corona niet hebben kunnen vasthouden, ondanks onze uitdrukkelijke doelstelling om dat wel vast te houden en het zelfs bijkomend te versterken. Uw ambitie is om van een op de zeven landbouwers die met die korte keten aan de slag gaan, naar een op de vijf te gaan. Daar zijn een heel aantal initiatieven voor. We zien dat dit tot nu – het plan is weliswaar nog niet zolang in voege – nog niet de gewenste resultaten oplevert. Daarom een aantal vragen.

Hoe evalueert u de huidige dalende tendens met betrekking tot de verkoop van korteketenproducten?

Hoe kunnen we erin slagen om de korte keten verder te laten groeien tot een robuust verdienmodel waarbij de landbouwers hun prijzen en marges zelf weer beter in de hand hebben?

Wat zijn voor u de meest opvallende resultaten uit de enquête die vanuit het Departement Landbouw en Visserij werd afgenomen? Hoe wilt u tegemoetkomen aan die gedetecteerde moeilijkheden en barrières?

U hebt uitgesproken dat u naar een op de vijf landbouwers wilt gaan die een stuk van hun omzet in de korte keten realiseren. Dat strategisch plan moet daartoe bijdragen. Zijn er volgens u, gegeven de laatste evoluties, concrete aanpassingen en/of aanvullingen nodig?

Wij hebben 22 concrete aanbevelingen gedaan in een resolutie die hier commissiebreed is goedgekeurd. Welke daarvan hebt u al in uitvoering gebracht? Rond welke aanbevelingen zijn er nog bijkomende acties nodig.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega's, voor de belangrijke vragen in de Week van de Korte Keten. Het is een goed moment om, zeker vanuit deze commissie, dat belangrijke afzetkanaal nog eens extra in de kijker te zetten, want dat verdienen onze korteketenboeren.

De realiteit is echter, ondanks dat er tijdens de coronaperiode meer mensen de weg vonden naar de hoeveverkoop en andere korteketeninitiatieven, dat dat nu helaas weer gezakt is. Onder meer de hoge inflatie in 2022 zorgde ervoor dat mensen op zoek gingen naar goedkopere afzetkanalen en producten. Daardoor was de verkoop op de hoeve in 2022 6 procent lager dan in 2019 voor corona.

Onze diensten hebben dan ook een enquête gehouden waarvan de resultaten waarschijnlijk tegen de zomer verwacht mogen worden. Ik geef u alvast enkele voorlopige resultaten op dit ogenblik. Korteketenproducenten zijn met stip ambassadeurs van onze Vlaamse landbouw. Diezelfde bevraging leert dat deze landbouwers met trots hun verhaal willen delen met de consument, en hieruit voldoening en waardering halen. Die waardering is een vaak genoemde opmerking en zorg van de land- en tuinbouw. 57 procent van de korte keten bedrijven heeft zelfs meer dan een verkoopkanaal. Ik heb recent nog het gelukkig voorrecht gehad om er eentje te bezoeken dat in een mooie samenwerking is gestapt, waarbij ze op een centraal punt, via de klassieke verkoop middels een automatenwinkel, hun producten aan de man brachten.

Redenen om te stoppen met korte keten zijn de te lage opbrengst, te veel administratie, de extra arbeid en de complexe wetgeving. 73 procent van de korteketenlandbouwers geeft aan dat de huidige energie- en koopkrachtcrisis hen niet doet overwegen om te stoppen met de korte keten. Tegelijkertijd blijkt dat heel wat korteketenproducenten de hogere kosten wegens de energie- en koopkracht niet durven doorrekenen aan de consument. 76 procent van de korteketenlandbouwers heeft al ondersteuning gekregen voor de korte keten. De grootste nood is de financiële ondersteuning van de overheid. Vier op de vijf van de bevraagde producenten heeft de afgelopen vijf jaar geïnvesteerd in een korteketentak. De populairste investeringen waren in de verwerkingsruimte en in de verkoop.

Jullie vragen naar de middelen. Vanuit Landbouw wil ik maximaal kansen creëren voor landbouwers die hun producten geheel of gedeeltelijk willen verhandelen via de korte keten. Eerder dan hiervoor allerlei afzonderlijke budgetten ervoor uit te trekken heb ik ervoor gekozen om korteketenboeren versterkt te ondersteunen binnen de Vlaamse invulling van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Er worden heel wat extra mogelijkheden voor de korte keten gecreëerd in het nieuwe GLB 2023-2027.

Ik geef enkel voorbeelden. Eind vorige week werd de eerste aanvraagperiode van dit jaar voor VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) opengesteld. Het steunpercentage voor investeringen in de korte keten op landbouwbedrijven verhoogde in deze nieuwe programmaperiode van 30 procent steun tot 40 procent steun. Voor jonge landbouwers gaat dit naar 50 procent. Daarnaast kunnen landbouwbedrijven nu – wanneer ze dit wensen – de totale korf aan 300.000 euro steun

voor de periode 2023-2027 richten op specifieke steun voor investeringen in de korte keten. Ook het minimum investeringsbedrag is naar beneden bijgesteld, wat kleinere investeringen in de korte keten een grotere kans op steun geven.

Korteketenlandbouwers worden meer dan ooit gestimuleerd tot samenwerken in het nieuwe GLB. Dit kan als groep van landbouwers zowel binnen het VLIF voor productieve investeringen alsook binnen het VLIF met steun voor investeringen voor de duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten.

Daarnaast willen we ook landbouwers die willen starten met vernieuwende korteketenactiviteiten een duwtje in de rug geven met de nieuwe maatregel 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf'. Ik denk dat diegenen die korteketenboerderijen bezoeken dit ook als een vaak gehoorde uitdaging of drempel ervaren. Die omschakeling gaat niet van maand op maand. Dat heeft verschillende jaren nodig om tot een rendabel businessmodel te komen. Die omschakelsteun – die tot 40.000 euro kan bedragen – is toch wel heel belangrijk. Dit is forfaitaire steun die gecombineerd kan worden met investeringssteun. In de maatregel rond vorming en advisering van landbouwers zal voldoende oog zijn voor de korte keten, met mogelijkheden om via trajectbegeleiding de omschakeling of start naar een korte activiteit te begeleiden.

Via de demonstratieprojecten zullen er mogelijkheden blijven bestaan. Vandaag zijn er specifiek een aantal demonstratieprojecten rond het omschakelen naar hoeveverkoop waarin de haalbaarheid wordt bekeken en of deze omschakeling aansluit op de competenties en motivatie van de landbouwer. Ook binnen de EIP-maatregel (European innovation partnership) rond samenwerking zijn er mogelijkheden waarbij landbouwers samen met andere organisaties rond korte keten kunnen werken, bijvoorbeeld rond de afzet. Daarnaast mag ook de rol van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) niet onderschat worden. Ik vind het belangrijk dat zij in de promotie naar de consument een rol blijven opnemen, en dat is ook verzekerd.

Veel van de specifieke aanbevelingen uit de resolutie werden overgenomen in de strategische visienota korte keten, die reeds vorig jaar voorgesteld werd. Daarbij ligt de focus, vanuit het landbouwbeleid, natuurlijk voornamelijk op de elementen die te maken hebben met de versterking van de landbouwer. Daarnaast blijven we ook verder inzetten op de betere bekendmaking van de korte keten bij de consument, dankzij de recent vernieuwde website 'Recht van bij de boer', en op onderzoek rond bijvoorbeeld de verbreding, verdienmodellen en lokale verankering van de landbouw vanuit het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO).

Naast de aanbevelingen uit de resolutie die vallen onder mijn bevoegdheid, zijn er een aantal aanbevelingen die vallen onder de bevoegdheid van collega-ministers. Dat zijn dan elementen die bijvoorbeeld te maken hebben met de eindtermen in het onderwijs.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Ik denk dat het feit dat u zegt geen aparte middelen te zullen geven, geen punt is. Ik denk dat we in de resolutie hebben afgesproken dat we middelen uit de budgetten gebruiken om de korte keten te versterken. We zitten nog een beetje in een opstartfase, met het GLB en alle maatregelen die daar genomen zijn. Ik vind de dingen die u opnoemt, ook vanuit het VLIF, wel goed.

Waar het nog schort, denk ik in alle eerlijkheid, is dat veel bedrijven nog te weinig kennis hebben. Men weet te weinig wat de mogelijkheden zijn. Ik hoor vaak van kleinere bedrijven die de weg niet altijd vinden of willen vinden naar een

landbouworganisatie om zich daarin te laten steunen, en die vaak gewoon tekortschieten in de kennis van de mogelijkheden die er zijn. We weten – we hebben daar in het verleden ook al over gesproken – dat het budget voor niet-productieve investeringen van het VLIF bijvoorbeeld eigenlijk niet gebruikt wordt, terwijl er volgens mij heel wat boeren zijn die daar gebruik van zouden willen maken.

Ik denk dat er niet alleen nood is om in het VLIF en bij andere organisaties de regels wat aan te passen, maar zeker ook aan veel inzet om de landbouwers goed te informeren. We moeten hen daar echt actief van in kennis brengen, hen opzoeken. We moeten wijzen op de mogelijkheden die er zijn en waar zij gebruik van kunnen maken. Hoe ziet u die ondersteuning?

Twee: u wijst er terecht op dat sommige aanbevelingen voor uw collega's bedoeld zijn. We hadden daarnet de minister van Plattelandsbeleid hier bij ons. Dat ging over lokale voedselstrategieën en zo. Hoe ziet u die samenwerking? Ik denk dat het belangrijk is dat er een goede samenwerking is, zeker met de minister van Plattelandsbeleid, en dat dingen als een korte keten en andere verdienmodellen, alsook die lokale voedselstrategieën, die blijkbaar eerder onder Plattelandsbeleid vallen, goed op elkaar afgestemd zijn, en elkaar versterken, zodanig dat de mensen die daarin willen stappen toch voldoende ondersteuning krijgen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Bedankt minister. Ik denk dat het duidelijk is dat u er volop op inzet, en dat u maatregelen blijft nemen om die korte keten te versterken. Ik hoor een aantal dingen. Enerzijds gaat dat uiteraard over middelen, maar uit uw enquête begrijp ik dat er ook rond regelgeving en planlast nog een aantal bedenkingen naar boven zijn gekomen. Dat is typisch iets dat wij ook vanuit de overheid als ondersteuning zouden kunnen bieden. We moeten de regelgeving verduidelijken of verbeteren, zodat het minder als een obstakel wordt gezien, maar meer als 'het faciliteren van'. Ik meen dat de overheid ook kan kijken naar de planlast.

Je merkt ook meer en meer dat korteketenverkopers samenwerking zoeken, dat ze hun aanbod willen bundelen. Ik denk dan aan distributie en logistiek. Daar kan ook nog het een en het ander rond gebeuren. En juist daar laat de regelgeving niet altijd toe om producten van collega's op dezelfde locatie te verkopen. Het kan wel, maar er zijn toch nog wat obstakels die weggewerkt moeten worden. Ik denk dat we daarnaar moeten kijken, zonder de basisgedachte van die korte keten uit het oog te verliezen. Het idee is: direct contact tussen producent en consument, tussen de landbouwer en zijn omgeving. Dat is een grote troef. Ook als je de prijszetting opnieuw collectief organiseert, dreig je het eigenaarschap over die prijszetting te verliezen. Dat is een evenwicht dat gezocht moet worden.

Daarnaast zie je dat de retail meer en meer met standjes met producten van bij de lokale boer komt. Op zich is het goed dat zij die samenwerkingsverbanden aangaan, maar dat dreigt in concurrentie te komen met lokale boeren die zelf de producten aanbieden, en die niet de troef hebben dat men bij hen niet alleen voor voedsel terecht kan, maar dat men alle andere boodschappen ook in één keer kan doen. Er moeten misschien ook afspraken gemaakt worden met de retail.

Tot slot wordt heel dat korteketenverhaal het best ingebed in de lokale voedselstrategieën. U hebt een tijdje geleden een plan van elf actiepunten voorgesteld. De collega heeft al verwezen naar de samenwerking met minister Demir, die vanochtend in de commissie zei dat ze een shift maakt van werken via de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) naar rechtstreeks werken met de korteketenproducenten. Welke middelen vanuit Landbouw kunnen we daar tegenover zetten om rond die lokale voedselstrategieën aan de slag te gaan?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het is goed dat we deze vragen deze week behandelen, want ik denk dat het heel belangrijk is dat we de Vlaamse korte keten maximaal ondersteunen. Ik geloof dat dit een belangrijk onderdeel kan zijn van een sterk businessmodel, van een sterke bedrijfsvoering, vooral in de differentiatie, die vandaag de dag toch wel belangrijk is in de land- en tuinbouw.

Maar er zijn een aantal heel grote uitdagingen. Jullie zijn uiteraard ook bekend met het terrein. Ik heb ernaar verwezen. Ik heb vastgesteld dat er rond die omschakeling – en dat sluit aan bij de opmerkingen die collega Steenwegen maakt – nog te weinig kennis is. Mensen hebben schrik. Lukt dat wel? Zal ik daar zelf wel mijn boterham mee kunnen verdienen? Ik denk dat het belangrijk is om alle goede praktijken nog meer te delen. De verdienwijzer van ILVO wijdt daar ook een belangrijk onderdeel aan. Dat kanaal mag op dat vlak ook nog meer bekendgemaakt worden. Het delen van informatie, van kennis, van goede praktijken is belangrijk.

In tegenstelling tot de resultaten van vandaag, die niet positief zijn, heb ik het geluk gehad om iemand te mogen bezoeken, een verdeler van Belgisch witblauw, die net het tegenovergestelde vertelde. Hij zei dat zijn verkoop er wel op vooruitgegaan is in vergelijking met de periode voor corona, en dat zat voor een stuk net in die samenwerking. Dat maakt het brugje naar de lokale strategie. Heel wat lokale besturen zijn vandaag actief in het organiseren van lokale boerenmarkten en zo meer om de lokale producten aan de man te brengen, om die korte keten te versterken.

We weten allemaal dat het meest duurzame voedsel lokaal geproduceerd wordt. In de samenwerking van verschillende korteketenboeren, en door logistiek en distributie te bundelen op één plaats, kom je tegemoet aan een aantal drempels. Als je met consumenten in overleg gaat, stel je vaak vast dat het veel gemakkelijker is om naar één punt te gaan, en daar al je boodschappen te doen, dan om van boer naar boer te rijden en alles apart te gaan halen. Het bundelen van de krachten om te komen tot punten waar meerdere producten samen verdeeld kunnen worden, moet zeker verder opgenomen en versterkt worden, en dat is ook voorzien in ons beleid dienaangaande.

Extra middelen naar die lokale besturen, op dit moment ... Er is, of er was, via het Plattelandsbeleid, een coördinator voor die Vlaamse voedselstrategie. Ik zie vandaag ook in heel wat beleidsplannen bij lokale besturen dat zij ook aandacht hebben voor die lokale voedselstrategieën. We weten allemaal dat heel wat duurzame veranderingen enkel kunnen als ze lokaal ingebed zijn. Ik denk dat dat geen boutade is. Ik geloof er heel sterk in: als we het niet van onderuit doen, en niet onze lokale besturen meehebben, dan kunnen we nog heel wat Vlaams beleid initiëren, maar dan blijft dat dode letter. Ik ben een sterke 'believer' van dat lokale niveau om ook dit soort beleid concreet vorm te geven. Ik zal dus ook via de Vlaamse voedselstrategie al het mogelijke doen om de lokale strategieën, in functie van de versterking van die korte keten, mee te versterken.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Dank u, minister. Dank u wel ook collega Coel. Ik denk dat het belangrijk is dat we hier echt de vinger aan de pols blijven houden. Het uitgangspunt blijft: de positie van de boer versterken. We willen hem als prijszetter van een deel van zijn omzet, of zelfs van heel zijn omzet, een sterkere positie geven, zodat die een beter inkomen kan halen uit zijn producten.

Maar er zijn inderdaad nog veel obstakels, minister. Het zijn allemaal dingen die ook in onze resolutie aan bod kwamen. Bijvoorbeeld: het ontbreken van economische data om u op te baseren. U verwijst naar de verdienwijzer. Dat gaat momenteel over één sector, niet over andere sectoren. Er is echt nood om dat

verder te ontwikkelen, om te blijven investeren in dat onderzoek, in die kennisdeling. Ik volg ook collega Coel als het gaat over administratie en planlast, en ook samenwerkingsvormen.

Ik was onlangs op een bedrijf. Zij zeggen dat ze stoppen met naar de veiling te gaan. Waarom? Ze mogen nu minder thuis verkopen dan bij hun vroegere afspraak, en ze moeten ook alle producten die ze produceren via de veiling brengen, terwijl dat voor sommige producten niet nodig is, aangezien ze die allemaal thuis kunnen verkopen. Als ze één product deels via de veiling willen verkopen, zegt de veiling dat ze dan ook alle andere producten via die weg moeten verkopen. En van die andere producten, die ze allemaal thuis kunnen verkopen, mogen ze nog maar 15 procent thuis verkopen. De rest moet dan naar de veiling, voor een lagere prijs.

Ik vind dat niet serieus. Dat zijn dingen die tegengaan dat boeren een stuk autonomie blijven behouden om hun werk te organiseren zoals ze willen. Ik begrijp de insteek vanuit de veiling, maar men moet daar toch proberen naar andere evenwichten te gaan.

We hebben het ook al gehad over nieuwe samenwerkingsvormen, niet verticaal maar eerder regionaal georganiseerd. We blijven ernaar kijken, en we hopen dat we samen stilletjes aan obstakels kunnen wegwerken, zodanig dat mensen die initiatief willen nemen, die willen samenwerken op dat vlak, om hun positie te verbeteren, steun kunnen ondervinden in plaats van veel obstakels.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Daar heb ik niet zoveel aan toe te voegen. Ik denk dat we inderdaad stap voor stap die obstakels moeten wegwerken, en die korte keten als een kans, als een toegevoegde waarde voor het verdienmodel van die boer, voor het versterken van zijn autonomie, verder moeten ondersteunen. Er is een plan. Er is nu een enquête waar we opnieuw wat lessen uit kunnen trekken, en waarmee we ons beleid nog verder kunnen verfijnen en versterken. Ik kijk ernaar uit om dat samen met de minister verder te doen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.